

ปรีดี พนมยงค์. วิจารณ์ร่างรัฐธรรมนูญ. คณะบรรณาธิการหนังสือพิมพ์
อนนาชัวร์. กรุงเทพฯ: จิวเจริญการพิมพ์, ๒๕๑๗.

		หน้า
ตอน ๔	ร่างรัฐธรรมนูญ ๒๕๑๓ ทำให้ สภาพุแทนราษฎรไม่มีศักดิ์ศรี ในสากลโลก	๑๔
ตอน ๖	ไม่ควรดูหมิ่นราษฎรและชาติไทย ในการไม่ให้ราษฎรมีเขตเลือกตั้ง เสมอภาคกัน	๑๓
ตอน ๗	ขอเสนอให้กลุ่มศึกษาอ่านรายงาน การประชุมสภาพุแทนราษฎรซึ่ง สำนักงานสภานนพิมพชนเป็น เล่มตั้งแต่สมัยที่ ๑ พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นต้นมา	๑๕
ตอน ๘	รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายชนิด หนึ่งซึ่งต่างกับข้อบังคับทาง ธรรมจรรยา	๒๒
ส่วนที่ ๒...		
	รายชื่อคณะกรรมการร่าง รัฐธรรมนูญ	๓๓
	ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราช อาณาจักรไทย	๓๕

**ข้อสังเกตบางประการของ
นายปรีดี พนมยงค์
เกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญฉบับ ๒๕๑๓
๔ มีนาคม ๒๕๑๗**

ด้วยผู้รักชาติประชาธิปไตยหลายท่านได้ขอ
ให้ข้าพเจ้าวิจารณ์รายละเอียดแห่งร่างรัฐธรรมนูญ
ฉบับ ๒๕๑๓ ซึ่งคณะกรรมการร่างฯ ได้ร่างเสร็จแล้ว
เสนอรัฐบาล รัฐบาลได้แก้ไขแล้วเสนอต่อไปยัง
สภานิติบัญญัติ ข้าพเจ้าเห็นว่าโดยคำพิงข้าพเจ้าผู้
เดียวก็ต้องใช้เวลาช้านานมากในการวิจารณ์ราย
ละเอียดจึงสมควรที่ท่านผู้รักชาติรักประชาธิปไตย
จะได้ร่วมมือกันจัดตั้งกลุ่มศึกษาชนหลายกลุ่มช่วย
กันพิจารณาว่า ร่างรัฐธรรมนูญนั้นเป็นหรือไม่เป็น
ประชาธิปไตย อันที่จริงได้มีหลายท่านรวมทั้ง
ข้าราชการฝ่ายตุลาการได้แสดงความเห็นตรงไปยัง
นายกรัฐมนตรีบ้าง ผ่านทางหนังสือพิมพ์และวาร-

สารบ้าง วิจารณ์ความไม่เป็นประชาธิปไตยและความ
ไม่เหมาะสมของบทบัญญัติมากมายหลายมาตราแห่ง
ร่างรัฐธรรมนูญนั้น ฉะนั้น นอกจากที่ข้าพเจ้าได้
แสดงความเห็นไว้ในบทความอื่นๆ ละในจดหมาย
ถึงนายกัปกรณ์ายกรัฐมนตรีแล้ว ในขณะที่
ข้าพเจ้าจึงขอให้ข้อสังเกตเพียงบางประการ

**๑. การเรียกร้องให้ประชาชนชาวไทยได้คืนสิทธิ
ประชาธิปไตยสมบูรณ์นั้นเป็นการต่อสู้โดยชอบธรรม
(Just Struggle)**

สิทธิประชาธิปไตยเกิดขึ้นตามธรรมชาติพร้อมกับการ
มีมนุษยชาติในโลกนี้ ประวัติศาสตร์แห่งมนุษยชาติ
ซึ่งเป็นประวัติของกฎหมายมหาชน (รัฐธรรมนูญเป็น
ส่วนหนึ่งของกฎหมายมหาชน) ด้วยนั้นปรากฏว่าในยุค
ดึกดำบรรพ์ กระบี่ (Anthropoid Ape) ซึ่งเป็นสัตว์
จำพวกกึ่งลิงกึ่งคนได้พัฒนาเป็นมนุษยชาติขึ้น มนุษย์รวม
กันอยู่เป็นหมู่คนซึ่งมีหัวหน้าปกครองปวงชนอย่างแม่พ่อ
ปกครองลูกจึงไม่มีการเบียดเบียนลูก ชนในหมู่คนนั้นจึง

มีเสรีภาพและความเสมอภาคกัน และมีจิตสำนึกในหน้าที่
ว่าจะต้องใช้สิทธิมิให้เสียหายแก่คนอื่นและแก่หมู่คน

ต่อมาสิทธิประชาธิปไตยของมนุษยชาติได้ถูกยื้อ
แย่งไปโดยระบบทาสและระบบศักดินาคือผู้อำนาจใน
ระบบทาสถือเอามนุษย์ที่อยู่ใต้อำนาจของตนให้มีฐานะ
เหมือนสัตว์พาหนะของเจ้าทาส แล้วต่อมาผู้อำนาจใน
ระบบศักดินาถือว่ามนุษย์มีฐานะเหมือนกึ่งสัตว์พาหนะ
เป็นข้าไพร่ของเจ้าศักดินา

ในประเทศไทยนั้นปวงชนได้รับสิทธิประชาธิปไตย
ของตนคืนมาจากพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ ตาม
รัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักรสยามชั่วคราว ๒๗
มิถุนายน ๒๔๗๕ ยืนยันโดยรัฐธรรมนูญ ๑๐ ธันวาคม
๒๔๗๕ และฉบับ ๙ พฤษภาคม ๒๔๘๙

จวนแล้วสิทธิประชาธิปไตยของปวงชนถูกยื้อแย่ง
โดยรัฐประหาร ๘ พ.ย. ๒๔๙๐ ซึ่งได้ตรารัฐธรรมนูญ
ฉบับ ๙ พ.ย. ๒๔๙๐ ที่มีฉายาว่า "รัฐธรรมนูญใต้ตุ่ม"
อันเป็นแม่บทของฉบับ ๒๔๙๒

โดยความปรารถนาดีต่อรัฐบาลปัจจุบัน ข้าพเจ้าได้เสนอความเห็นในหลายบทความและในจดหมายถึงนายกรัฐมนตรีขอให้ร่างรัฐธรรมนูญตามเจตนารมณ์ประชาธิปไตยประชาธิปไตยสมบูรณ์ของวีรชน ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๓ ก็เพื่อรัฐบาลจะได้คืนสิทธิประชาธิปไตยให้แก่ปวงชนชาวไทยโดยการกระทำอันบริสุทธิ์ของรัฐบาลเอง แต่รัฐบาลได้เลือกเอาทางเป็นผู้รับมรดกสืบจากรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๒ และมอบให้กรรมการร่างรัฐธรรมนูญถือเอาฉบับ ๒๕๕๒ นี้เป็นแบบฉบับแห่งการร่างรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๗ ข้าพเจ้าจึงขอให้กลุ่มศึกษาพิจารณาว่าร่างรัฐธรรมนูญใหม่นี้ได้คืนสิทธิประชาธิปไตยให้แก่ปวงชนเพียงใดและสถาปนาระบบที่ไม่ใช่เป็นประชาธิปไตยขึ้นอย่างใดบ้าง

๒. ความจำเป็นต้องมี “ หิริโอดตปปะ ” ในการร่างรัฐธรรมนูญเพื่อประชาธิปไตยของปวงชน

การเบียดเบียน การฉ้อราษฎร์บังหลวง เกิดขึ้นเพราะผู้เบียดเบียน ผู้ฉ้อราษฎร์บังหลวงไม่มี “ หิริ ” คือ

ไม่มีความละอายใจ และ “ โอดตปปะ ” คือความไม่เกรงกลัวบาป

รัฐธรรมนูญซึ่งเป็นแม่บทของระบบปกครองแผ่นดินที่ร่างขึ้นโดยปราศจากหิริโอดตปปะก็นำไปสู่ระบบที่ปราศจากหิริโอดตปปะ ถ้าร่างขึ้นด้วยความซื่อสัตย์สุจริตต่อปวงชนประกอบด้วยหิริโอดตปปะก็นำไปสู่ระบบที่นำความสุขสมบูรณ์มาสู่ปวงชนและประเทศชาติ

ข้าพเจ้าขอร้องกลุ่มศึกษาพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญฉบับ ๒๕๖๗ ตั้งแต่คำปรารภเป็นต้นไป และถ้าพบว่ามีความใดปราศจากหิริโอดตปปะก็ขอให้เสนอสมาชิกสภานิติบัญญัติผู้ซื่อสัตย์ต่อปวงชนให้เรียกเรื่องแก้ไขร่างข้อความที่ไม่สมควรนั้นด้วย

(๑) ร่างคำปรารภมีความตอนหนึ่งว่า

“ อุดมการณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ คือการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันจักยังผลให้เกิดความเป็นธรรมในสังคมและปกป้องรักษาลิทธิเสรีภาพสมบูรณ์และประโยชน์ของปวงชนทั่วไป รัฐธรรมนูญนี้ยืนยันในเสรีภาพขั้นมูลฐานของประชาชนซึ่งได้มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับ

อื่น ๆ ที่แล้มาแล้ว นอกจากนั้นยังได้ประกาศและยืนยันใน
สิทธิเสรีภาพที่ไม่เคยปรากฏในรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ
ไว้อีกหลายอย่างต่างประการ จึงนับว่าเป็นรัฐธรรมนูญ
ที่สมบูรณ์ในสิทธิเสรีภาพของประชาชนยิ่งกว่าที่เคยมีมา
แล้ว”

ขอให้กลุ่มศึกษาพิจารณาว่าตัวบทมาตราในร่างรัฐ
ธรรมนูญนี้เป็นจริงไปตามที่กล่าวไว้ในคำปรารภหรือไม่
อาทิ การให้มรดกสภาพประกอบด้วยสมาชิกซึ่งสภา
ผู้แทนราษฎรจำต้องเลือกจากบัญชีชอลับซึ่งคณะอง
คมนตรี เป็นผู้จัดทำขึ้นจากบุคคลที่องคมนตรีเห็น
ว่ามีความรู้ความชำนาญโดยไม่จำกัดอายุชั้นต่ำและ
โดยมีเอกสิทธิ์พิเศษไม่ต้องสังกัดพรรค (ส่วนผู้แทน
ราษฎรถูกบังคับให้สังกัดพรรค) นั้น เป็นวิธีการ
ให้เกิดความเป็นธรรมในสังคมตามที่ร่างคำปรารภ
อ้างไว้กระนั้นหรือ)

ขอให้กลุ่มศึกษาเอาตัวบทรัฐธรรมนูญฉบับก่อน
มาอ่านเทียบกับร่างรัฐธรรมนูญฉบับ ๒๕๑๗ เรื่องสิทธิ
เสรีภาพ ท่านจะพบว่ารัฐธรรมนูญฉบับ ๑๐ ธ.ค. ๒๕๑๕

บัญญัติว่าบุคคลมีเสรีภาพสมบูรณ์ในการถือศาสนาหรือ
ลัทธิใด ๆ ฯลฯ และรัฐธรรมนูญฉบับ ๒๕๑๕ ก็ยืนยัน
เสรีภาพสมบูรณ์ในการถือศาสนาหรือลัทธินิยมใด ๆ ส่วน
รัฐธรรมนูญฉบับ ๒๕๑๒ และร่างฉบับ ๒๕๑๗ มิได้มี
บทมาตรายืนยันเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือลัทธินิยมใด ๆ
ครั้งนี้ กลุ่มศึกษาจะเห็นว่า การร่างคำปรารภที่ว่า
“รัฐธรรมนูญ (ฉบับ ๒๕๑๗) ยืนยันในเสรีภาพ
อันมูลฐานของประชาชนซึ่งได้มีบัญญัติไว้ในรัฐ
ธรรมนูญฉบับอื่น ๆ ที่แล้มาแล้ว” นั้น เป็นการวางโดย
มีหรือตกปะหรือไม่

ขอให้กลุ่มศึกษาพิจารณารายละเอียดตามมาตราที่
ไปอีกว่า ตามที่ร่างคำปรารภกล่าวว่า “นอกนั้น
ยังได้ประกาศและยืนยันในสิทธิเสรีภาพที่ไม่เคย
ปรากฏในรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ ไว้อีกหลายอย่าง
ต่างประการ จึงนับว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่สมบูรณ์ใน
สิทธิเสรีภาพของประชาชนยิ่งกว่าที่เคยมีมาแล้ว”
นั้น มีความจริงตามที่กล่าวในร่างคำปรารภ หรือความ
จริงมีว่ารัฐธรรมนูญฉบับ ๑๐ ธ.ค. ๒๕๑๕ และฉบับ

๒๔๘๘ ได้บัญญัติสิทธิของมนุษยชนเป็นหัวข้อใหญ่ไว้ครบถ้วนทุกประการ แต่ร่างฉบับ ๒๕๑๗ เอาหัวข้อของรัฐธรรมนูญ ๒๔๗๕ และ ๒๔๘๘ มาจกชอຍรายละเอียดให้เป็นหลายมาตรา แม้กระนั้นก็ยังขาดหัวข้อใหญ่เรื่องเสรีภาพในการถือลัทธินิยม

ขอให้กลุ่มศึกษาพิจารณาด้วยว่าเป็นการสมควรหรือไม่ที่ผู้ร่างคำปรารภจะกล่าวยกย่องร่างรัฐธรรมนูญของตนว่าเป็นประชาธิปไตยที่สุดโดยไม่มี ความละเอียดใจ เช่นนี้ถูกต้องต่อวัฒนธรรมไทยหรือไม่ กลุ่มศึกษาเห็นควรหรือไม่ที่ตัดคำอวดอ้างในคำปรารภนั้นออกไปโดยปล่อยให้ปวงชนและประวัติศาสตร์เป็นผู้วินิจฉัยว่าร่างรัฐธรรมนูญนั้นเป็นประชาธิปไตยหรือไม่

(๒) ขอให้กลุ่มศึกษาพิจารณามาตราอื่น ๆ แล้ววินิจฉัยว่า เป็นไปจริงตามอุดมการที่กล่าวไว้หรือไม่

๓. จำต้องระมัดระวังร่างรัฐธรรมนูญที่พร่างตาปวงชนให้หลงว่าเป็นประชาธิปไตย

เมื่อรัฐบาลและคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเลือก

ดำเนินตามทางมรดกซึ่งฉบับ ๒๔๘๒ ถ่ายทอดให้ก็ควรมีความกล้าหาญพอที่จะเขียนรัฐธรรมนูญให้ชัดแจ้งว่าจะกินสิทธิประชาธิปไตยแก่ปวงชนเพียงเท่านั้นเท่านั้น และจะสงวนอำนาจไว้ให้แก่อภิสิทธิชนเท่านั้นเท่านั้น เรื่องใดที่ไม่ใช่ประชาธิปไตยก็ไม่ควรใช้วิธีการพร่างตาปวงชนว่าเป็นประชาธิปไตย อาทิ

(๑) ร่างมาตรา ๑๐๕ บัญญัติว่า

“วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกจำนวนหนึ่งร้อยคนซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเลือกตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ความชำนาญในวิชาหรือกิจการต่าง ๆ อันจะยังประโยชน์ให้เกิดแก่การปกครองแผ่นดิน และมีสัญชาติไทยโดยกำเนิด ทั้งไม่เป็นบุคคลต้องห้ามตามมาตรา ๑๑๗ และมาตรา ๑๔๐

คณะกรรมการเป็นผู้จัดทำบัญชีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่ง มีจำนวนสามร้อยคนเป็นบัญชีลับ เพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเลือกตั้ง

การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนลับ หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิ

สภาให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

เมื่อได้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาแล้ว ให้ผู้ทำหน้าที่เป็นประธาน ในการประชุมเลือกตั้งวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภา

กลุ่มศึกษาและสามัญชนย่อมเห็นได้ว่า ความในวรรคต้นแห่งมาตรา ๑๐๕ นั้น เป็นฉากพรางที่แสดงผิดเห็นว่า วุฒิสมาชิกเป็นผู้ที่สภาผู้แทนราษฎรเลือกตั้ง แต่ในเนื้อแท้ที่ปรากฏในวรรคต่อมา นั้น สภาผู้แทนราษฎรถูกจำกัดสิทธิคือจะต้องเลือกจากบัญชีชอลับของกมนตรีเป็นผู้อาาน

ขอให้กลุ่มศึกษาพิจารณาว่าเป็นการรงรงงมหรือไม่ที่รัฐธรรมนูญของชาติไทยมีบทบัญญัติที่พรางตาปวงชนตั้งกล่าวแล้ว และทำนมองเห็นอนาคตของชาติไทยจะเป็นไปอย่างไรเพราะเพียงแต่เริ่มร่างรัฐธรรมนูญก็มีการร่างที่ปราศจากหิริโอดตบปะและมีการพรางตาปวงชน ถ้าระบบ

ตามรัฐธรรมนูญชนิดนี้ลงมือใช้แล้ว การปกครองบ้านเมืองจะเป็นเช่นใด

ไหนๆ รัฐบาลและกรรมการร่างรัฐธรรมนูญก็ต้องการให้มีวุฒิสมาชิกซึ่งสภาผู้แทนราษฎรเลือกตั้งจากบัญชีชอลับซึ่งองกมนตรีจัดทำขึ้นแล้ว เหตุไฉนจึงไม่กล้าเผชิญหน้าปวงชนให้เห็นชัดๆ ในวรรคต้นว่า

“วุฒิสมาชิกประกอบด้วยสมาชิกจำนวนหนึ่งร้อยคนซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเลือกตั้งจากบัญชีชอลับจำนวนสามร้อยคนซึ่งคณะองกมนตรีเป็นผู้จัดทำขึ้น”

เพื่อสามัญชนเข้าใจธาตุแท้ของวุฒิสมาชิกตั้งแต่เริ่มต้นอ่านวรรคต้นของมาตรา ๑๐๕

๔. ผู้ร่างรัฐธรรมนูญต้องยกประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้อง

ขอให้กลุ่มศึกษาพิจารณามาตราต่าง ๆ เกี่ยวกับวุฒิสมาชิกแล้วเทียบกับรัฐธรรมนูญฉบับก่อนๆ ว่า ร่างของฉบับใหม่มีผิดแผกกับฉบับก่อนๆ อันเป็นการแสดงความ

ไม่งดงามที่เกอกลงให้ความสะดวกแก่ชนกลุ่มหนึ่งจะได้เข้ามาเป็นวุฒิสมาชิกอย่างใดบ้าง

ผู้ที่อ่านเพียงร่างฉบับ ๒๕๑๗ ก็อาจเห็นว่าเป็นการเพียงพอแล้วที่คณะรัฐมนตรีได้ตัดความในมาตรา ๑๐๐ (๑) ตอนท้ายซึ่งเดิมกรรมการร่างฯ เขียนไว้ให้สิทธิพิเศษแก่ผู้สอนในมหาวิทยาลัยและสถานศึกษาชั้นอุดมศึกษาที่คงดำรงตำแหน่งนั้นพร้อมกันกับการเป็นวุฒิสมาชิกหรือผู้แทนราษฎร เพราะมีผู้แสดงความเห็นว่าการกรรมการเขียนรัฐธรรมนูญเพื่อประโยชน์ของตนเองแต่กรรมการบางท่านก็ได้ชี้แจงว่าพวกท่านที่เป็นอาจารย์ได้คัดค้านแล้ว แต่เสียงข้างมากต้องการให้อาจารย์มีสิทธิพิเศษยิ่งกว่าข้าราชการทั่วไป

ขอให้กลุ่มศึกษาเอกรัฐธรรมนูญฉบับก่อนๆ มาพิจารณาเทียบเคียงกับร่างฉบับใหม่จะพบว่า

(๑) รัฐธรรมนูญ ๒๔๘๕ และ ๒๔๙๒ ได้กำหนดอายุขั้นต่ำของวุฒิสมาชิกหรือวุฒิสมาชิกไว้ ๔๐ ปี เพราะตามสากลนิยมถือว่าวุฒิสภาหรือวุฒิสภานั้นสมาชิกต้องเป็นผู้มีอายุสูง แต่ร่างฉบับ ๒๕๑๗ ไม่กำหนดอายุ

ขั้นต่ำของวุฒิสมาชิก หมายความว่าแม้คนมีอายุน้อยก็อยู่ในข่ายที่องค์มนตรีเลือกเข้าอยู่ในบัญชีลับเพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรเลือกตั้งเป็นวุฒิสมาชิกได้ ส่วนผู้แทนราษฎรนั้นร่างฉบับใหม่กำหนดอายุขั้นต่ำไว้ ๒๓ ปี

ขอให้กลุ่มศึกษาค้นคว้าเหตุที่ร่างฉบับ ๒๕๑๗ ไม่กำหนดอายุขั้นต่ำของวุฒิสมาชิกนั้นจะเนื่องจากปัญหาเมื่อครั้งตั้งบุคคลอายุต่ำกว่า ๓๕ ปี ให้เป็นสมาชิกสมัชชาแห่งชาติหรือไม่

(๒) ผู้แทนราษฎรถูกบังคับให้สังกัดพรรค ผู้สนับสนุนความคิดนี้อ้างเหตุว่า เพื่อป้องกันผู้แทนชายตัวและอ้างว่าในประเทศที่เล่นการเมืองแบบพรรคต้องให้ผู้แทนสังกัดพรรค (ขอให้กลุ่มศึกษาถามผู้อ้างนั้นว่าตำราของประเทศใด) แต่วุฒิสมาชิกไม่ต้องสังกัดพรรคจึงทำให้วุฒิสมาชิกมีฐานะวิเศษกว่าผู้แทนซึ่งราษฎรเป็นผู้เลือกตั้งโดยตรง ทั้งนี้กลุ่มศึกษาเห็นว่าเป็นรัฐธรรมนูญประชาธิปไตยหรือไม่

ขอให้กลุ่มศึกษาเอาเหตุที่อ้างกันว่าถ้าผู้แทนสังกัดพรรคแล้วก็จะไม่ขายตัวนั้นมาประยุกต์แก่วุฒิ

สมาชิกไม่ต้องสังกัดพรรค ท่านเหล่านั้นไม่อยู่ใน
ข่ายที่จะต้องถูกป้องกันการขายตัว ส่วนผู้แทน
ราษฎรซึ่งเป็นผู้เลือกตั้งวุฒิสมาชิกตามบัญชีฉบับนี้
กลับเป็นผู้ต้องถูกป้องกันการขายตัว และวุฒิสมา-
ชิกมเสรฐไม่ต้องเล่นการเมืองแบบพรรค กลุ่ม
ศึกษาเห็นว่าวชการนเป็นธรรมระหว่างสมาชิกรัฐ-
สภาด้วยกันหรือไม่

**๕. ร่างรัฐธรรมนูญ ๒๕๑๗ ทำให้สภาผู้แทน
ราษฎรไม่มีศักดิ์ศรีในสากลโลก**

ขอให้กลุ่มศึกษาพิจารณารายละเอียดเกี่ยวกับผู้แทน
ราษฎรก็จะเห็นได้ว่าการร่างรัฐธรรมนูญฉบับ ๒๕๑๗ มุ่ง
หน้าบ่งกันผู้แทนขายตัวโดยตรงตราให้ผู้แทนราษฎรต้อง
อยู่ในวินัยหลายประการจนทำให้เสียหลักการของระบบรัฐ
สภาและเป็นการทำลายศักดิ์ศรีสภาผู้แทนราษฎรไทยใน
สากลโลกอาทิ

(๑) ร่างมาตรา ๑๐๒ ให้อำนาจวุฒิสมาชิกหรือ
ผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่า ๒๕ คนยื่นคำร้องต่อสภา
ที่ตนสังกัดเพื่อส่งคำร้องไปยังคณะตุลาการรัฐธรรมนูญให้

วินิจฉัยว่าสมาชิกผู้ใดมีความประพฤตินำมาซึ่งความเสื่อม-
เสียแก่สภา และให้สมาชิกภาพของผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือพูด
อย่างง่าย ๆ ว่าขอให้ขับไล่สมาชิกออกจากสภา

กลุ่มศึกษาย่อมรู้แล้วว่าคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ
ประกอบด้วยกรรมการ ๙ คน คือรัฐสภาเลือกตั้ง ๓ คน
คณะรัฐมนตรีเลือกตั้ง ๓ คน คณะกรรมการตุลาการ
เลือกตั้ง ๓ คน ผลแท้จริงคือฝ่ายรัฐบาลที่มีเสียงข้างมาก
ในรัฐสภาย่อมได้พวกของตนเป็นตุลาการรัฐธรรมนูญรวม
๖ คนเป็นเสียงข้างมากในคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ

✓ ฉะนั้นเรื่องจึงเป็นว่ารัฐบาลเป็นผู้ควบคุมผู้แทน
ราษฎรแทนที่สภาผู้แทนราษฎรซึ่งราษฎรเป็นผู้เลือกตั้ง
สมาชิกจะเป็นผู้ควบคุมรัฐบาล

(๒) ตามร่างรัฐธรรมนูญและร่างกฎหมายพรรค
การเมือง ผู้แทนราษฎรถูกตรึงตรวนขึ้นอยู่กับพรรคการเมือง
ซึ่งแม้ในประเทศที่มีพรรคการเมืองมาหลายศตวรรษ
แล้วก็มีได้กวคชนสมาชิกพรรคถึงขนาดที่ร่างรัฐธรรมนูญ
และกฎหมายพรรคการเมืองกำหนดไว้ ขอให้กลุ่มศึกษา
ค้นคว้าหาหลักวิชาและตัวอย่างการปฏิบัติโดยกลุ่มศึกษา

เองเกิด แทนที่จะหลงเชื่อผู้อ้างว่าในเมืองนอกที่มีระบบ
พรรคการเมืองเขาต้องบังคับผู้แทนราษฎรให้สังกัดพรรค
เมือง กลุ่มศึกษาจะพบตัวอย่างว่าในหลายกรณีสมาชิก
พรรคอาศัยความบริสุทธิ์ใจของตนต่อปวงชนเป็น
ใหญ่ยิ่งกว่าเสียงข้างมากในพรรค เขาจึงไม่ยอมลงมติ
ในสภาตามเสียงข้างมากของพรรค ถ้าเสียงข้างมากของ
พรรคไล่เขาออกจากพรรค เขาก็เป็นผู้แทนอิสระต่อไปได้
ส่วนผู้แทนราษฎรตามระบบที่กำลังร่างใหม่นั้นคือ
ทาสของพรรคที่ตนสังกัดนั่นเอง เพราะถ้าไม่ลงมติ
ตามเสียงข้างมากของพรรค ตนก็จะถูกไล่ออก และก็ยาก
ที่จะสมัครเป็นสมาชิกพรรคอื่นได้ เมื่อตนถูกไล่ออกจาก
พรรคตนก็ต้องถูกออกจากการเป็นผู้แทนราษฎร ดังนั้น
แม้ตนมีความบริสุทธิ์ใจว่ามติของเสียงข้างมากในพรรคไม่
สอดคล้องกับประโยชน์ของปวงชน แต่ตนก็มีทางเลือก ๒
ทางคือยอมถูกไล่ออก หรือยอมลงมติตามเสียงข้างมาก
ในพรรคที่ขัดต่อความบริสุทธิ์ใจของตน

๖. ไม่ควรดูหมิ่นราษฎรและชาติไทยในการ ไม่ให้ราษฎรมีเขตเลือกตั้งเสมอภาคกัน

กลุ่มศึกษาย่อมเห็นได้ตามร่างมาตรา ๑๑๒ ว่า
ราษฎรในจังหวัดต่าง ๆ ไม่มีความเสมอภาคกันคือบาง
จังหวัดที่มีพลเมืองน้อย ราษฎรคนหนึ่ง ๆ ในจังหวัดนั้น
มีสิทธิเลือกผู้แทนได้คนเดียว แต่ราษฎรคนหนึ่ง ๆ ใน
จังหวัดที่มีพลเมืองมากมีสิทธิเลือกผู้แทนได้ ๒ หรือ ๓ คน
โดยร่างรัฐธรรมนูญใหม่ไม่ยอมแบ่งเขตจังหวัดที่มีพลเมือง
ออกเป็นเขต ซึ่งแต่ละเขตมีผู้แทนได้คนเดียว เพื่อให้
ราษฎรทุก ๆ จังหวัดมีความเสมอภาคกัน

กลุ่มศึกษาคงได้ยินได้ฟังมาแล้วที่ภายในคณะกรรมการ
การร่างรัฐธรรมนูญมีการโต้เถียงกันเรื่อง “รวมเขตหรือ
แบ่งเขต” ฝ่ายรวมเขตต้องการว่าจังหวัดใดมีพลเมือง
มากก็ไม่ต้องแบ่งเขตคือให้ราษฎรคนหนึ่ง ๆ ในจังหวัดนั้น
เลือกผู้แทนได้หลายคนตามจำนวนที่จังหวัดนั้นมีผู้แทนได้
ฝ่ายแบ่งเขตต้องการแบ่งเขตจังหวัดที่มีพลเมืองมากออก
เป็นหลายเขต ๆ หนึ่งมีผู้แทนได้คนเดียว แต่ในที่สุดท้าย

แบ่งเขตเอาหลักการที่เป็นธรรมของตนไปยอมประนีประนอมกับฝ่ายรวมเขต ได้ผลออกมาชนิดที่รวมเขตก็ไม่ใช่แบ่งเขตก็ไม่เชิง ดูประหนึ่งว่ากรรมการร่างรัฐธรรมนูญเอาสิทธิประชาธิปไตยของปวงชนไปทำเล่นตามชอบใจ ซึ่งเป็นการค้ำชูหมิ่นราษฎรและชาติไทย

กลุ่มศึกษาย่อมกันคว่าได้เองว่าไม่มีเหตุผลทางหลักวิชารัฐธรรมนูญเลยที่กำหนดเขตเลือกตั้งแปลกประหลาดเช่นนั้น กลุ่มศึกษาคงได้ยืนยันว่ามีผู้อ้างเหตุว่าถ้ามีการแบ่งเขตจังหวัดพลเมืองมากออกเป็นเขต ๆ โดยเขตหนึ่ง ๆ มีผู้แทนคนเดียว เขาเกรงว่านักเลงจะได้รับเลือกตั้ง ข้าราชการจึงขอร้องกลุ่มศึกษาให้ช่วยชี้แจงแก่มวลราษฎรว่าผู้อ้างเหตุดังกล่าวนั้นเป็นผู้ค้ำชูหมิ่นราษฎรและชาติไทยว่าไม่สามารถมีสติปัญญาพิจารณาว่าใครเป็นนักเลงที่ไม่สมควรได้รับการเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎร ขอให้กลุ่มศึกษาชี้แจงด้วยว่าถ้าถือเหตุเช่นนั้นแล้วผู้แทนราษฎรของจังหวัดที่มีผู้แทนคนเดียวมิเป็นนักเลงหรือ

๗. ขอเสนอให้กลุ่มศึกษาอ่านรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎรซึ่งสำนักงานสภานิติบัญญัติได้พิมพ์ขึ้นเป็นเล่มตั้งแต่สมัยที่ ๑ พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นต้นมา

กลุ่มศึกษาก็จะพบสัจจะด้วยตนเองดีกว่านักวิชาการบางคนที่บิดเบือนสัจจะย่อประวัติรัฐธรรมนูญเอาตามอุปาทานของตน

(๑) พระยามโนปกรณ (ประธานคณะกรรมการราษฎร ต่อมาคือนายกรัฐมนตรี) ประธานอนุกรรมการร่างรัฐธรรมนูญฉบับ ๑๐ ธ.ค. ๒๔๗๕ ได้แถลงต่อสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๕ มีความตอนหนึ่งว่าดังนี้

“อนึ่งข้าพเจ้าขอเสนอด้วยว่า ในการร่างพระธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญ) นี้ อนุกรรมการได้ทำติดต่อกับสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวตลอดเวลา จนถึงอาจกล่าวได้ว่าได้ร่วมมือกันทำข้อความตลอดในร่างที่เสนอมานี้ได้ทุกอย่าง และทรงเห็นชอบด้วยทุกประการแล้ว และที่กล่าวได้ว่าทรงเห็นชอบนั้น ไม่ใช่แต่เพียงทรงเห็นชอบ

ด้วยอย่างข้อความที่กราบบังคมทูลขึ้นไป ยิ่งกว่านั้นเป็นที่พอพระราชหฤทัยมาก”

ข้าพเจ้าจึงขอให้กลุ่มศึกษาพิจารณาว่ามีหมวดมาตราใดในร่างรัฐธรรมนูญฉบับ ๒๕๑๗ ที่ข้อสัถย์หรือละเมิดหลักการประชาธิปไตยซึ่งพระบาทสมเด็จพระปกเกล้า ฯ ในฐานะแทนระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ได้โอนคืนสิทธิประชาธิปไตยให้ปวงชนมีความเป็นอิสสรชาติไทยสมบูรณ

(๒) เรื่องการมีสภาเดียวหรือสองสภาที่เคยได้ขอ

พระราชทานพระราชดำริพระปกเกล้า ฯ มาแล้วตั้งปรากฏในคำแถลงของพระยามโนปกรณต์ต่อสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๔๗๕ ดังต่อไปนี้

“ความเบื้องต้น อนุกรรมการได้ตรึกตรองอยู่หนักหนาว่ารัฐธรรมนูญของเราควรจะบัญญัติให้มี ๒ สภา คือสภาผู้แทนราษฎรเป็นสภาล่างกับสภานอกสภาหนึ่ง หรือควรจะให้มีสภาเดียว เมื่อได้ตรึกตรองโดยรอบคอบแล้วเห็นว่า เราจะตั้งรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ไม่มีประเพณีที่จะบังคับเราการมีสภาเดียวนั้นกิจการดำเนินได้รวดเร็ว การมี

สองสภานั้นอาจต่างกันชักช้าโง่งง และกล่าวว่าข้าพเจ้าได้สังเกตและได้พบได้ยินมาบางประเทศที่มีสภา ๒ สภานั้น กิจการงานเดินช้านัก แต่ว่ามีบางประเทศที่ต้องมี ๒ สภา เพราะเป็นประเพณีบังคับ แต่ในรัฐธรรมนูญใหม่ๆที่เกิดขึ้นสมัยเร็วๆ นี้ก็มักจะมีแต่สภาเดียว เมื่อตกลงใจดังนั้นจึงได้ดำเนินการในทางให้มีสภาเดียว อันเป็นวิธีที่ใช้อยู่ในพระราชบัญญัติธรรมนูญชั่วคราว”

ในการที่รัฐธรรมนูญ ๒๔๘๕ มีสองสภานั้นมิได้ละเมิดหลักการสำคัญที่ให้ผู้แทนราษฎรและพหุมติสมาชิกเป็นผู้ที่ราษฎรเลือกตั้งขึ้นมา มิใช่วุฒิสมาชิกที่รัฐบาลรับสนอง ฯ แต่งตั้งตามรัฐธรรมนูญฉบับที่ ๙ พ.ย. ๒๔๘๐ หรือประธานองคมนตรีรับสนอง ฯ แต่งตั้งตามฉบับ ๒๔๘๒ หรือมิใช่วิธีที่คณะองคมนตรีทำบัญชีลับให้สภาผู้แทนราษฎรเลือกตั้งวุฒิสมาชิก

กลุ่มศึกษาขอมมีสติปัญญาพอที่จะวินิจฉัยได้ว่าผู้ที่อ้างว่าจงรักภักดีในสถาบันพระมหากษัตริย์นั้น ได้ละเมิด

หลักการสำคัญแห่งประชาธิปไตยที่พระปกเกล้าฯ ทรงพระราชทานให้เป็นสังคมสัญญาแก่ปวงชนนั้นหรือไม่ บัดนี้ทางใหม่แห่งหลายราชอาณาจักรมีสภาผู้แทนราษฎรเดี่ยวจึงสมควรที่รัฐธรรมนูญใหม่ของไทยมีสภาผู้แทนราษฎรแต่สภาเดียว โดยตัดความในร่างเกี่ยวกับวุฒิสภาออกเสียทั้งหมด

๘. รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายชนิดหนึ่งซึ่งต่างกับข้อบังคับทางธรรมจรรยา

(๑) ข้าพเจ้าไม่ทราบว่ามีสถานศึกษากฎหมายในประเทศไทยปัจจุบันนี้ผู้สอนได้สอนว่ากฎหมายคืออะไร และต่างกับบัญญัติทางธรรมจรรยาอย่างไร

เมื่อครั้งข้าพเจ้าเป็นนักเรียนกฎหมายนั้น ข้าพเจ้าได้เรียนว่า กฎหมายคือคำสั่งบังคับของผู้ที่มีอำนาจออกคำสั่งบังคับ (อำนาจนิติบัญญัติ) ที่บุคคลจำต้องประพฤติตาม ถ้าไม่ประพฤติตามก็จะต้องถูกบังคับให้ประพฤติตามหรืออาจจะต้องมีโทษซึ่งอาจเป็นโทษทางอาญา, ทางแพ่ง หรือในทางปกครอง คือกฎหมายต้องมี "การบังคับให้ปฏิบัติตาม" (Sanction) ซึ่งต่างกับบทบัญญัติ

ทางธรรมจรรยาที่ใครจะทำตามหรือไม่ทำตามก็ได้ ฉะนั้นถ้ากลุ่มศึกษาเห็นพ้องกับข้าพเจ้าว่ากฎหมายมีลักษณะดังกล่าวแล้ว ก็ขอให้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญฉบับ ๒๕๑๗ ว่ามีมาตราใดและหมวดใดมีลักษณะเป็นกฎหมายและมาตราใดหมวดใดเขียนไว้โดยไม่มีกรบังคับให้ปฏิบัติตาม เช่นความในหมวด ๕ ของร่างรัฐธรรมนูญใหม่ว่า ค้ำยันนโยบายแห่งรัฐนั้น มาตรา ๖๐ ของหมวดนั้นเองบัญญัติว่าความในหมวดนั้นมีไว้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการตรากฎหมายและการบริหารราชการตามนโยบายดังกล่าวไว้ และไม่ก่อให้เกิดสิทธิในการฟ้องร้องรัฐ" ข้าพเจ้าจึงขอให้กลุ่มศึกษาพิจารณาว่าหมวดนี้มีลักษณะเป็นกฎหมายหรือเป็นข้อบังคับทางธรรมจรรยาการเมือง

(๒) วิธีร่างรัฐธรรมนูญซึ่งพระปกเกล้าฯ ทรงเห็นชอบด้วยนั้นเป็นไปตามวิธีร่างกฎหมายที่ให้มีคณะกรรมการจัดบรรจุมติประชาธิปไตยไว้สมบูรณ์โดยไม่เขียนพิมพ์เพื่อย พระยามโนปกรณีย์ฯ ได้แถลงความตอนหนึ่งในการอภิปรายเมื่อวันที่ ๒๕ พ.ย. ๒๔๗๕ ถึงความไม่จำ

เป็นของรายละเอียดบางประการที่ไม่จำเป็นต้องเขียนไว้ในรัฐธรรมนูญเพราะเป็นเรื่องที่รู้กันอยู่แล้วและเป็นประเพณีอยู่แล้ว และมีบันทึกในรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นหลักใช้ตีความรัฐธรรมนูญได้ ข้าพเจ้าจึงขอคัดคำอภิปรายเมื่อ ๒๕ พ.ย. ๒๔๗๕ มาพิมพ์ไว้เพื่อเป็นตัวอย่างถึงความไม่จำเป็นต้องเขียนไว้ในรัฐธรรมนูญ

นายหงวน ทองประเสริฐ กล่าวว่า ในหมวดสภาผู้แทนราษฎรว่า ผู้แทนราษฎรต้องปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่ อยากราบความประสงค์ของท่านประธานอนุกรรมการว่า พระมหากษัตริย์ต้องทรงปฏิญาณใหม่

ประธานอนุกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (พระยามโนปกรณ) ตอบว่าผู้ที่รับสมาชิกสภานี้ก่อนที่จะเข้ารับหน้าที่ ต้องปฏิญาณ และตามประเพณีราชาภิเศกก็มี การปฏิญาณอยู่แล้ว

นายหงวน ทองประเสริฐ กล่าวว่า ควรบัญญัติไว้

พระยาราชวังสัน กล่าวว่าในประเทศเดนมาร์กซึ่งเป็นรัชทายาทก็ต้องปฏิญาณเหมือนกัน เพราะในโอกาสบางคราวต้องทำการเป็นผู้แทนพระเจ้าแผ่นดิน แต่ความคิดของเรานี้ก็เพื่อวางระเบียบว่าสิ่งใดที่เป็นแบบธรรมเนียมอยู่แล้ว เราไม่อยากจะพูดมากนัก ตามความคิดเดิมในร่างรัฐธรรมนูญนี้ประสงค์ไม่ให้ยาวเกินไป สิ่งใดที่มีการพิจารณาแล้วเห็นว่าเหมือนกัน ฉะนั้นจึงไม่บัญญัติไว้ เพราะความคิดเช่นนั้นเราวางไว้ เห็นว่าไม่เป็นอะไร ทั้งเห็นความสะดวกกว่าการบัญญัติเช่นนั้นจะดีกว่า

นายหงวน ทองประเสริฐ ตอบว่า ความจริงเห็นด้วย แต่ธรรมเนียมนั้นไม่

ไม่พบบังคับ อีกประการหนึ่งสิ่งเป็นคราว
แรกไม่เคยใช้มา

พระยามนธาดราช กล่าวว่า ประ-
เทศอื่น ๆ ที่จะผลัดเปลี่ยนพระเจ้าแผ่นดิน
เขามีในรัฐธรรมนูญ

พระยาราชวังสันตอบว่า ในธรรม-
นูญบางฉบับได้บัญญัติไว้ว่า จะปฏิญาณ
อย่างนั้น ของเราทราบว่า พระเจ้าแผ่นดิน
ต้องทรงปฏิญาณต่อหน้าเทวดาทงหลาย
และพระพุทธรูปเป็นต้น เราอยากจะเงี่ย
เสียด

นายทวง ทองประเสริฐ กล่าวว่า
ขอเรียนถามว่าควรจะแก้ไขอย่างไรหรือไม่

ประธานอนุกรรมการร่างรัฐธรรม-
นูญตอบว่า ไม่เห็นจำเป็นเพราะไม่ทำ
ให้ตนหรือเลวลง มีอยู่แล้วจะไปล้าง
เสียทำไม ถ้าแม้ว่าความข้อนัดความ
หรือเพิ่มสิทธิก็ควรอยู่ การที่บัญญัติไว้

เช่นนี้เพื่อเขียนไว้ให้รู้ ๆ ถึงไม่เขียนก็
รู้อยู่แล้ว

นายทวง ทองประเสริฐ กล่าวว่า
เพื่อความเข้าใจของราษฎรทั้งหลาย ให้
ลงมติว่าสมควรหรือไม่

หลวงประดิษฐมนูธรรม กล่าวว่า
ข้าพเจ้าขอแถลงให้ที่ประชุมทราบเท่าที่
นายทวง ทองประเสริฐ ได้ร้องให้เติม
ว่าพระมหากษัตริย์ต้องทรงปฏิญาณนั้น
การที่ไม่เขียนไว้ก็ตกให้ถือว่าเวลาชน
สวดยราชย์ต้องทรงกระทำตามพระราช
ประเพณี การที่ไม่เขียนไว้ในไม่ไช่เป็น
การยกเว้นที่พระองค์จะไม่ต้องทรง
ปฏิญาณ ขอให้จดบันทึกข้อความ
สำคัญไว้ในรายงาน

ประธานอนุกรรมการร่างรัฐ-
ธรรมนูญ กล่าวว่า เนื่องจากหลวง
ประดิษฐมนูธรรมได้กล่าวแล้ว ข้าพ-
เจ้าขอแถลงว่าได้เคยเฝ้าและทรงรับ

สั่งว่าพระองค์เองได้ทรงปฏิญาณเวลา
เสวยราชสมบัติและเวลาขึ้นรับเป็น
รัชทายาทก็ต้องปฏิญาณขงนหนงก่อน
ความขอนเมอพระองค์เองทรงรับส่ง
เช่นนี้ เพราะขณะนรับรองได้อย่าง
หลวงประดิษฐ์มนูธรรมว่าเป็นพระ
ราชประเพณีเดยว

นายจรูญ สืบแสง กล่าวว่ เป็นที่
เข้าใจว่า พระเจ้าอยู่หัวต้องทรงปฏิญาณ
ตามนี้ แต่เป็นรัฐธรรมนูญสำคัญอย่างยง
เท่าที่ใดจดบันทึกรายงานยงน้อยไป ถ้า
อย่างไรให้มีไว้ในธรรมนูญจะดียง

หลวงประดิษฐ์มนูธรรม ตอบว่
สภาผู้แทนราษฎรต้องเห็นชอบในการอัญ
เชิญพระมหากษัตริย์ขึ้นเสวยราชย์หรือใน
การสมมติรัชทายาท ถ้าองค์ใดไม่ปฏิญาณ
เราคงไม่ลงมติให้

นายจรูญ สืบแสง กล่าวว่ องค์
ต่อ ๆ ไปอาจไม่ปฏิญาณ

พระยาราชนวังสัน ตอบว่ ตามหลัก
การในที่ประชุมต่าง ๆ ถ้ามีคำจดในราย
งานแล้ว เขาก็เป็นหลักการเหมือนกัน

ประธานอนุกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
แถลงให้สมาชิกลงมติมาตรา ๕ ว่
การสืบราชสมบัติท่านว่ให้เป็นไปตามที่
บัญญัติไว้ในกฎมณเฑียรบาลหรือให้เติม
คำว่ “จะต้องปฏิญาณ”

ประธานสภาฯ กล่าวว่ บัดนี้
ความเห็น ๒ ทาง คือทางหนึ่งเห็นว่า ควร
คงตามร่างเดิม อีกทางหนึ่งว่ ควรเติม
ความให้ชัดยงขึ้น

ที่ประชุมลงมติตามร่างเดิม ๔๔
คะแนน ที่เห็นว่าให้เติมความให้ชัดขงมี
๗ คะแนน เป็นอันตกลงว่ไม่ต้องเติม
ความอีก

(๓) ผู้สนใจในวิชาการร่างกฎหมายยอมสังเกตได้
ว่รัฐธรรมนูญ ๑๐ ธ.ค. ๒๔๗๕ มีความ ๖๘ มาตรา

รัฐธรรมนูญฉบับ ๒๔๘๘ ที่กำหนดให้มี ๒ สถานนั้นก็
ต้องมีข้อความเพิ่มขึ้นกว่าฉบับเดิมจึงมีความ ๘๖ มาตรา

รัฐธรรมนูญฉบับ ๒๔๙๒ มีความ ๑๘๘ มาตรา

และร่างรัฐธรรมนูญฉบับ ๒๕๑๗ มีความ ๒๒๔ -
๒๒๕ มาตรา

ฉะนั้นจึงควรเปรียบเทียบรัฐธรรมนูญทุก ๆ ฉบับ
ว่าแม้บางฉบับมีน้อยมาตราแต่ให้สิทธิประชาชนไทยเช่น
ฉบับ ๑๐ ธ.ค. ๒๔๗๕ มาตรา ๑๓ บัญญัติว่าบุคคลมี
เสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนาหรือลัทธิใด ๆ ฯลฯ และ
ฉบับ ๒๔๘๘ มาตรา ๑๓ ก็ยืนยันเสรีภาพบริบูรณ์ใน
การถือศาสนาหรือลัทธินิยมใด ๆ ส่วนฉบับ ๒๔๙๒
มาตรา ๒๘ และร่างรัฐธรรมนูญฉบับ ๒๕๑๗ ได้พรรณนา
เสรีภาพในการนับถือศาสนาและนิกายศาสนาอย่างละเอียด
ถี่ถ้วนและห้ามมิให้ใครรอนสิทธิซึ่งเรารู้กันอยู่แล้วว่าทั้ง
แต่โบราณกาลมาไม่มีใครรอนสิทธิผู้ถือนิกายศาสนาต่าง ๆ
เลย คู่ประหนึ่งว่าราษฎรไทยได้สิทธิเพิ่มเติมขึ้น ส่วน
เสรีภาพในการถือลัทธินิยมใด ๆ ทางเศรษฐกิจและการ
เมืองนั้นฉบับ ๒๔๙๒ และฉบับร่าง ๒๕๑๗ ไม่ยอม

กล่าวถึงแม้แต่คำเดียว คู่ประหนึ่งว่าได้เขียนให้สิทธิและ
ความคุ้มครองในการถือศาสนาและนิกายศาสนาไว้อย่าง
ละเอียดแล้วเป็นการชดเชยที่ไม่ให้เสรีภาพในการนับถือ
ลัทธิเศรษฐกิจและการเมือง

รัฐธรรมนูญ ๑๐ ธ.ค. ๒๔๗๕ มาตรา ๑๖ เอา
หน้าที่หลายชนิดของพลเมืองมารวมกล่าวไว้ในมาตรา
เดียวกันว่า “บุคคลมีหน้าที่เคารพต่อกฎหมายและ
มีหน้าที่ป้องกันประเทศ ช่วยเหลือราชการโดยทาง
เสียภาษีและอื่น ๆ ภายในเงื่อนไขและโดยวิธีการที่
กฎหมายบัญญัติไว้”

รัฐธรรมนูญฉบับ ๒๔๙๒ ได้กระจายความ^{นี้}ออก
เป็นหลายมาตรา และฉบับร่าง ๒๕๑๗ ได้กระจายความ
ที่ตรงกันนี้ออกได้เป็น ๕ มาตราคือ

มาตรา ๕๓ “บุคคลมีหน้าที่ป้องกันประเทศ”

มาตรา ๕๔ “บุคคลมีหน้าที่รับราชการทหารตาม
ที่กฎหมายบัญญัติ”

มาตรา ๕๕ “บุคคลมีหน้าที่เคารพและปฏิบัติตาม
ตามกฎหมาย”

มาตรา ๕๗ “บุคคลมีหน้าที่เสียภาษีอากรตามที่
กฎหมายบัญญัติ”

มาตรา ๕๘ “บุคคลมีหน้าที่ช่วยเหลือราชการ
ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

ข้าพเจ้าจึงขอให้กลุ่มศึกษาพิจารณาว่าราษฎร
ไทยทั่วไปพอใจวิธีร่างรัฐธรรมนูญอย่างกระทัดรัด
หรือวิธีร่างให้มีหลาย ๆ มาตราโดยสรุปในคำปรารภ
ว่าเป็นประชาธิปไตยที่สุด

กรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

๑. นายประกอบ หุตะสิงห์ ประธานกรรมการ
๒. นายกมล วรณประภา รองประธานกรรมการ
๓. นายไอสถ โกศิน
๔. พลเอก สุรภิจ มัยลาภ
๕. นายสมภพ โหตระกิตย์
๖. ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช
๗. นายจิตติ ตึงศภัทย์
๘. นายสรรเสริญ ไกรจิตติ
๙. นายเอนก สิทธิประศาสน์
๑๐. นายมนูญ บวิสุทธ์
๑๑. นายเสวตร เปี่ยมพงศ์สานต์
๑๒. นายอมร จันทรสมบุรณ์
๑๓. นายปราโมทย์ นาครทรรพ
๑๔. นายชัยอนันต์ สมุทวณิช
๑๕. นายพงษ์เพ็ญ ศกุนตาทย์
๑๖. นางสุมาลี วีระไวทยะ
๑๗. นายไพศาล กุมาลย์วิสัย
๑๘. นายอัคราท จุฬารัตน์